

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce **S. P.**, zast. advokátkou Mgr. Renátou Jančovou, sídlo AK nám. Míru 60/11, Bruntál, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 11. 2003, č. j. 24 Az 1606/2003-19,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Mgr. Renátě Jančové, advokátce se sídlem AK v Bruntále, nám.Míru 60/11 **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 1 075 Kč, která bude uhrazena do 30 dnů od právní moci rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 5. 5. 2003, č. j. OAM-68/AŘ-2002 bylo v řízení o rozkladu vydáno rozhodnutí, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 11. 2001, č. j. OAM-10800/VL-19-HA14-2001, kterým byl zamítnut návrh na zahájení řízení o udělení azylu podle § 16 odst. 1 písm.e) zákona č. 325/1000 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů jako zjevně nedůvodný. Žalobu podanou proti tomuto rozhodnutí Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 6. 11. 2003, č. j. 24 Az 1606/2003-19 zamítl; proti tomuto rozsudku podal stěžovatel

v zákonné lhůtě kasační stížnost. Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 12. 2003, č. j. 24 Az 1606/2003-40 byl stěžovateli na jeho žádost ustanoven zástupce z řad advokátů.

Kasační stížnost stěžovatel podává z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst.1 písm. a) a písm. b) s. ř. s.

Stěžovatel namítá, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku týkající se aplikace ust. § 12 a § 16 zákona o azylu , dále tvrdí, že při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost rozhodnutí správního orgánu, přičemž pro tuto vadu měl krajský soud napadené rozhodnutí zrušit. Skutkový stav, který vzal správní orgán za základ svého rozhodnutí nemá dostatečnou oporu ve spise, což krajský soud zcela pominul.V této souvislosti stěžovatel odkazuje na rozhodnutí Krajského soudu v Praze č. j. 47 Az 22/2003 ze dne 28. 5. 2003, v němž soud shledal pochybení správního orgánu, pro které jeho rozhodnutí pro vady řízení zrušil v tom, že ve spise nebyly obsaženy zprávy o situaci v zemi původu žadatele, z nichž žalovaný údajně vycházel, soud tak nemohl přezkoumat správnost závěru o tom, že žalobce nemohl pociťovat odůvodněný strach z pronásledování ze strany státních orgánů.

Napadené rozhodnutí žalovaného považuje za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Správní orgán II.stupně se ve svém rozhodnutí o rozkladu ztotožnil s odůvodněním přezkoumávaného rozhodnutí. Podle názoru krajského soudu měly správní orgány dostatečné podklady pro posouzení důvodnosti či nedůvodnosti žádosti žalobce, zcela však pominul, že v době vydání rozhodnutí o rozkladu byly podklady – Zpráva MZV USA o situaci v oblasti dodržování lidských práv v Polsku více než dva roky stará. Tato zpráva, která měla být podkladem pro relevantní zhodnocení situace tak vypovídá o situaci v zemi, jež byla shledána bezpečnou třetí zemí v roce 2001, je tedy naprosto neaktuální ve vztahu k datu vydání napadeného rozhodnutí a není ji možno považovat za podklad pro spolehlivé zjištění stavu věci ve smyslu § 3 odst.4 správního řádu. Postup správního orgánu je nutno označit za nezákonný neboť pro vydání svého rozhodnutí neshromáždil aktuální informace o situaci v zemi, jenž je považována za třetí bezpečnou zemi. V této souvislosti stěžovatel poukazuje na rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích ze dne 15. 6. 2003, č. j. Az 48/2003, z něhož dovozuje, že je nutno stav v zemi hodnotit v době vydání rozhodnutí, a to i z hlediska překážek vycestování dle § 91 zákona o azylu. Povinnost správního orgánu opatřit si zjištění o politické situaci v zemi původu žadatele v době před jeho odchodem z vlasti a po dobu vedení řízení před vydáním rozhodnutí vyplývá i z judikatury Vrchního soudu v Praze.

Tato stěžovatelem tvrzená porušení zákona byla uplatněna v žalobě, krajský soud tuto skutečnost zcela pominul. Stěžovatel je přesvědčen, že Polsko není v jeho případě třetí bezpečnou zemí, neboť vzhledem k bezvízovému styku s Ukrajinou je i na území Polska ohrožen na životě ze strany osob, před nimiž ze země původu utekl.

Rozsudek krajského soudu vychází z nesprávného právního posouzení otázky týkající se aplikace principu třetí bezpečné země,obsahu zákonného pojmu pronásledování, z nedostatečného shromáždění podkladů pro rozhodnutí správními orgány v I. i II. stupni, proto požaduje, aby Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud posoudil v prvé řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti věcně rozhodováno bez prodlení po jejím předložení Nejvyššímu správnímu soudu a po nezbytném poučení účastníků řízení , neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel podal žádost na zahájení řízení o udělení azylu dne 5. 11. 2001, na území ČR vstoupil dne 16. 1. 2001. V návrhu uvedl, že svou vlast opustil ze strachu o život, na Ukrajině měl autonehodu, majitel po něm požadoval 2000 USD jako náhradu škody a vyhrožoval mu. Na Ukrajinu se nemůže vrátit, protože náhrada škody a úroky tvoří velkou částku a on nemá na zaplacení. Na policii se neobrátil. Při pohovoru konaném v ruském jazyce potvrdil skutečnosti uvedené v návrhu. Do České republiky přicestoval autobusem z Polska, v průběhu cestu měli na polském území krátké zastávky; ačkoli mu nic nebránilo zde o azyl požádat, neučinil tak, protože ČR je od Ukrajiny vzdálenější a vzhledem k tomu, že Ukrajina má s Polskem bezvízový styk, nebylo by pro něho v této zemi bezpečno. V České republice pobýval po skončení víza nelegálně, o azyl požádal poté, co mu bylo uděleno správní vyhoštění.

V řízení bylo zjištěno, že stěžovatel přicestoval z Polska a jak sám připustil, mohl zde požádat o azyl. Na základě informací s nimiž se měl možnost stěžovatel seznámit při pohovoru, správní orgán I.stupně dospěl k závěru, že Polsko splňuje znaky třetí bezpečné země, stěžovatel měl možnost zde o azyl požádat, a proto návrh podle ust. § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu jako zjevně nedůvodný zamítl.Současně správní orgán doplnil, že stěžovatel nebyl osobou oprávněnou k udělení azylu podle § 13 zákona o azylu ani nebyly shledány důvody pro udělení humanitárního azylu ve smyslu ust. § 14 cit. zákona. Proti rozhodnutí o neudělení azylu podal stěžovatel rozklad, který ministr vnitra zamítl, neboť neshledal rozhodnutí ani v řízení jemu předcházejícím vady, které by vedly k jeho zrušení. Stěžovatel svoji přítomnost na území Polska nepopíral, stejně jako příležitost projevit tam vůli o udělení azylu.

Krajský soud v Ostravě přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí ministra vnitra v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadeného rozhodnutí, tj. ke dni 5. 5. 2003. Při přezkoumávání napadeného rozhodnutí se soud zabýval správností rozhodnutí jen co do rozsahu zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm.e) zákona o azylu, podle jeho názoru měly správní orgány dostatečné podklady pro posouzení důvodnosti či nedůvodnosti žádosti. Žalobce neuvedl žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit neúplně zjištěný skutkový stav věci ani skutečnosti, které by zjištění správních orgánů vyvracely. Správní orgány vycházely z informací o situaci v Polsku a dospěly, stejně jako krajský soud, k závěru, že Polsko splňuje znaky třetí bezpečné země ve smyslu ust. § 2 odst. 2 zákona o azylu, a to jak objektivně, tak i ve vztahu k účastníkovi řízení samotnému.

Krajský soud dospěl při přezkoumávání rozhodnutí žalovaného ke stejnému skutkovému a právnímu závěru jako žalovaný správní orgán a protože napadené rozhodnutí žalovaného netrpělo nezákonností, žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě v mezích uplatněného důvodu dle ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Tvrzenou nezákonnost spatřuje stěžovatel v nesprávném posouzení právních otázek soudem v předcházejícím řízení ohledně možnosti udělení azylu žalobci, přičemž tato námitka je po právní stránce zcela nekonkrétní.

Tvrzená nezákonnost, spočívající v nesprávném právním posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Krajský soud byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 s. ř. s. rozsahem a důvody podané žaloby a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Namítá-li stěžovatel nesprávné právní posouzení z hlediska aktuálnosti použitých informací na základě kterých byl učiněn závěr o Polsku jakožto třetí bezpečné zemi, vznáší tuto námitku poprvé až v kasační stížnosti, nebyla tedy předmětem žaloby před krajským soudem.

Ze spisového materiálu, tak jak byl předložen krajskému soudu, jednoznačně vyplynulo, že stěžovatel pobýval před vstupem do ČR na území Polska, kde měl možnost se svobodně pohybovat a vejít do kontaktu se zástupci státních orgánů tohoto státu. Stěžovatel tedy mohl na území Polska požádat o udělení azylu. Bezvízový styk s Polskem a vzdálenost od země původu stěžovatele nejsou určujícími kriterii pro hodnocení státu jakožto třetí bezpečné země ve smyslu ust. § 2 odst. 2 zákona o azylu.

Podle § 16 odst.1 písm. e) zákona o azylu návrh na zahájení řízení o udělení azylu se zamítne jako zjevně nedůvodný, jestliže účastník řízení o udělení azylu přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi nebo bezpečnou zemi původu, nebude-li prokázáno, že v jeho případě nelze tento stát za takovou zemi považovat.

Legální definici bezpečné třetí země obsahuje ustanovení § 2 odst. 2 citovaného zákona, podle něhož se takovouto zemí rozumí stát jiný než stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, ve kterém cizinec pobýval před vstupem na území a do kterého se může tento cizinec vrátit a požádat o udělení postavení uprchlíka podle mezinárodní smlouvy, aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Jak vyplynulo z informací o hodnocení Polska jako bezpečné třetí země, legislativní úprava problematiky azylu v této zemi odpovídá mezinárodním principům ochrany uprchlíků zakotveným v Ženevské úmluvě a Newyorském protokolu, a tyto principy jsou také v praxi dodržovány. Státní orgány této země nevracejí uprchlíky do zemí, kde by jejich život nebo osobní svoboda byly ohroženy na základě rasy, náboženského vyznání, národnosti, příslušnosti k určité společenské skupině nebo politického přesvědčení nebo kde jim hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu smrti anebo jejich život je ohrožen

v důsledku válečného konfliktu.Otázky azylu jsou v Polsku upraveny cizineckým zákonem z roku 1997, o jeho udělení rozhoduje nezávislý uprchlický úřad, proti rozhodnutí se lze odvolat k soudu. Osoby, které jsou vráceny do Polska na základě readmisních dohod, mají právo požádat o azyl, žádost má odkladný účinek, žadatel nemůže být deportován, po dobu 90 dní zůstává ve vyhošťovací vazbě. Na základě uvedených informací nelze považovat Polsko za zemi, která by nesplňovala znaky bezpečné třetí země. Stěžovatel ani sám žádné konkrétní důvody, které by vedly k jinému závěru neuvedl. Nad rámec tohoto hodnocení Nejvyšší správní soud konstatuje, že samotné tvrzení, které je uplatněno až v kasační stížnosti, o neaktuálnosti informací, z nichž žalovaný vycházel, bez konkrétních důkazů, které by vyvracely nebo zpochybnily výše uvedené hodnocení Polska, nemůže být důvodem pro učinění závěru o nesprávném právním posouzení ohledně aplikace pojmu bezpečné třetí země.

Podstatou a smyslem azylového řízení je, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi (čl. 43 Listiny základních práv a svobod), má o azyl požádat vždy již v první zemi, kde má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a kde budou garantována jeho základní práva a svobody. Takovouto zemí je zpravidla právě tzv. bezpečná třetí země ve smyslu § 2 zákona o azylu. Azylové zákonodárství České republiky v kontextu právních úprav azylu v jiných srovnatelných demokratických evropských zemích vnímá právo na azyl jako právo na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemích původu; nikoliv však jako právo vybrat si zemi, ve které žadatel o azyl bude chtít toto své právo uplatnit.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Řízení ve správním soudnictví je plně ovládáno zásadou dispoziční a je na žalobci, aby v případě, kdy se bude domáhat ochrany svých práv žalobou u soudu, v této žalobě jasně vymezil, které výroky správního rozhodnutí napadá a v žalobních bodech pak specifikoval, z jakých skutkových a právních důvodů považuje napadené výroky rozhodnutí za nezákonné Stěžovatel napadenému rozhodnutí a předcházejícímu správnímu řízení nevytknul žádné vady, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž žalovaný vycházel, nemá oporu ve spisech, nebo je s nimi v rozporu, či že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost rozhodnutí.

Krajský soud v Ostravě při přezkoumávání rozhodnutí žalovaného vycházel z předloženého správního spisu, který obsahoval mj. žádost žalobce o azyl, protokol o pohovoru k důvodům žádosti o udělení azylu na území ČR, hodnocení Polska jako bezpečné třetí země bylo součástí spisového materiálu, stěžovateli byla dána možnost, aby se k hodnocení vyjádřil, popř. je doplnil, tuto však odmítl. Poté co žalovaný podrobně vyložil, že Polsko představuje třetí bezpečnou zemi a jelikož stěžovatel před vstupem do ČR pobýval na území Polska, dospěl tak k závěru, že stěžovatel mohl požádat o azyl již v této zemi. Ke

stejnému skutkovému a právnímu závěru dospěl pak v napadeném rozsudku rovněž Krajský soud v Ostravě.

S ohledem na shora uvedené se tak rozhodujícím kritériem pro posuzování žádosti o azyl jeví, zda v této bezpečné zemi měl žadatel reálnou možnost požádat o udělení azylu či nikoliv. V daném případě bylo zjištěno (a stěžovatel tato zjištění nezpochybňuje), že stěžovatel měl reálnou možnost požádat o udělení azylu v Polsku, tzn. v bezpečné třetí zemi (§ 16 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 2 odst. 2 zákona o azylu).

Žalovaný ani krajský soud tedy nikterak nepochybili, když shledali žádost stěžovatele o udělení azylu zjevně nedůvodnou ve smyslu citovaných ustanovení. Skutkový stav, ze kterého žalovaný i soud vycházeli má oporu ve spise a není s ním v rozporu.

Pokud je žádost o azyl zamítnuta podle ustanovení § 16 zákona o azylu jako zjevně nedůvodná, nelze současně rozhodovat o splnění podmínek podle § 12 cit. zákona a na místě není ani výrok podle §§ 13,14 zákona o azylu, odvozovaný od negativního výroku opírajícího se o ustanovení § 12. To je také správně a dostatečně odůvodněně uvedeno v napadeném rozsudku. Nejvyšší správní soud tak neshledal naplněným ani kasační důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

Nejvyšší správní soud shodně se závěrem krajského soudu shledal rozhodnutí žalovaného řádně odůvodněným, jeho závěry jsou logické a jsou odrazem řádně provedeného dokazování. Pokud se stěžovatel dovolává vyslovených právních názorů v citované judikatuře, nutno uvést, že se jednalo o věci skutkově odlišné (žádosti byly zamítnuty dle § 12, §13, resp.§ 14 zákona o azylu, přičemž bylo součástí výroku i vyslovení překážky vycestování dle § 91 citovaného zákona) a není možno z nich dovozovat závěry ve prospěch stěžovatele.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst.1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se nepřiznává náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Soudem ustanovenému zástupci stěžovatele byla přiznána odměna včetně paušální náklady dle ust. § 7, 9 odst. 1 písm. f) vyhl. č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif), a to za úkon právní pomoci – převzetí věci. Částka bude uhrazena z účtu NSS do rukou advokáta ve stanovené lhůtě.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 s. ř. s.).

V Brně dne 28. 5. 2004

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu